

Amra Karišik Emina Čamdžić

Profesorice razredne nastave

JU OŠ „Aleksa Šantić“, Sarajevo

PEDAGOŠKA UVJERENJA

Posao učitelja radimo s velikom ljubavi, savjesno i odgovorno. Predanost poslu, osjećaj odgovornosti za učenje naših učenika, međusobna saradnja, kolegijalni odnosi su neki od principa našeg rada. Zajednički istražujemo i dijelimo vlastita iskustva iz razreda i vrlo često zajedno organizujemo različite aktivnosti naših učenika. Potreba da ono što djeca uče u školi nauče kvalitetnije i bolje, da njihova znanja budu smislenija, trajnija i upotrebljivija, da potpunije pripremimo učenike za učenje i svakodnevni život opredijelila nas je na različite vidove stručnog usavršavanja i edukaciju za primjenu metoda i tehnika koje razvijaju kritičko mišljenje ("RWCT" - program namijenjen nastavnicima koji traže načine kojima bi potaknuli i poboljšali proces učenja i promoviraju aktivno i samostalno učenje te kritičko mišljenje), te modernije oblike pedagoškog rada koji podstiču kritičko mišljenje, kreativnost i istraživanje učenika, kao i primjenu IKT- a.u nastavi Uvođenje novih metodologija, stalna edukacija i stručno usavršavanje potakle su nas da mijenjamo načine rada, uvodimo promjene u edukaciji naše djece za koje smatramo da su potrebne. Uz sve to u nastavi potičemo saradničko učenje i jačamo ključne kompetencije za cjeloživotno učenje te gradimo partnerstvom s roditeljima. Nastojimo biti inovativne i kreativne i realizacijom različitih projektnih i drugih aktivnosti s učenicima buditi kod njih radoznalost, želju za istraživanjem i jačanjem njihovog samopouzdanja. Aktivnim uključivanjem roditelja u nove vidove partnerstva sa školom (roditelji - edukatori, volonteri, predavači, stručni savjetnici, asistenti u nastavi, učesnici u radionicama tribinama, predavanjima, autori i koautori u izradi vodiča, brošura, itd.,) podstičemo i usmjeravamo ih ka ozbiljnijem odnosu prema obavezama koje nameće društvo. Sve to utječe na poboljšanje odnosa porodica-škola i rezultira prelaskom sa nivoa saradnje na nivo partnerstva. Krenuli smo od činjenice da promjena treba da počne prvo u nama samima, u našim ličnim i profesionalnim vrijednostima, u pogledu prava na stručno usavršavanje, kvalitetno obrazovanje sve djece, razvijanja partnerstva sa porodicom i lokalnom zajednicom i na taj način damo podršku pozitivnim promjenama u našem obrazovanju. Rezultat tih promjena bi bio sretno, zadovoljno i ispunjeno dijete.

KRATAK OPIS PRAKSE

Tema „Moje mjesto“ dala nam je inspiraciju da osmislimo projekt za učenike prvog i drugog razreda devetogodišnje osnovne škole koji nosi naziv „Zanimanja ljudi u mom mjestu“. Cilj nam je bio da se učenici kroz različite aktivnosti koje su se odnosile na istraživanje i pronalaženje informacija i saznanja upoznaju sa zanimanjima ljudi u mjestu kao i da shvate važnost svakog zanimanja. Glavna novina u ovom načinu rada jesu, prije svega nove tehnike (metode rada), povezanost nastavnih jedinica, korelacija sa drugim nastavnim predmetima, što dovodi do boljeg razumijevanja značenja datog gradiva. Pripreme za realizaciju ovog projekta trajale se oko mjesec dana, a sama realizacija dva mjeseca. U aktivnosti projekta su bili uključeni roditelji kao asistenti, voditelji i realizatori pojedinih aktivnosti u projektu.

NASLOV

Kreativna integracija sadržaja i predmeta poučavanja kroz tematski i projektni pristup - „Upoznajmo zanimanja ljudi u mjestu“ – projektna nastava

DETALJAN OPIS

1. POLAZIŠTA

Jedan od bitnijih povoda za rad ovakav način rada je saznanje da djeca, naročito u ovom uzrastu više vole da se igraju i djeluju nego da sjede u klupama i slušaju. Zato su ovdje povezani bitni segmenti njihovog života, pa djeca uče kroz stvaralački rad i razmjenu saznanja, ideja i mišljenja. To sve časove čini djeci interesantnim. Sve ono što se vidi, doživi, o čemu se promisli i u čemu se aktivno učestvuje, ostavlja dublji trag i bolju primjenu u raznim životnim prilikama. Rad van učioničkog prostora je zabavan, produktivan, inspirativan...

Jedan od motiva za realizaciju ovakvog projekta je činjenica da učenici veoma često ne zanju za koju školu da se opredjele odnosno kojim zanimanjem da se bave. Izbor zanimanja je odluka koja utiče na budućnost.

Mišljenja smo da se sa sadržajima o profesionalnoj orijentaciji treba početi od prvog razreda i realizovati ga kroz sve oblike nastavnog i vannastavnog rada. Na taj način kod učenika se formira pozitivan stav prema radnim obavezama i oni se polako uvode u svijet zanimanja što im olakšava izbor budućeg zanimanja.

Različite aktivnosti doprinijele su razvoju kreativnosti kod učenika, osposobile učenike za samostalno izvođenje zaključaka kao i prezentiranje samih projektnih aktivnosti.

Ključne kompetencije su prenosivi multifunkcionalni sklop znanja, vještina i stavova koji su potrebni svim pojedincima za njihovu ličnu realizaciju i razvitak, uključivanje u društvo i zapošljavanje. Treba ih razviti do kraja obaveznog obrazovanja jer predstavljaju temelj za daljnje učenje kao dio cjeloživotnog učenja. Razvijenost kompetencije “učiti kako učiti” mnogi istraživači, analitičari i političari smatraju jednom od ključnih ličnih karakteristika za “preživljavanje” i uspješan život u 21. vijeku. Stoga možemo reći da kompetencija “učiti kako učiti” predstavlja osnovu koncepta cjeloživotnog učenja budući da određene vještine i znanja u današnjem vremenu zastarijevaju velikom brzinom te bivaju odbačene i zamijenjene

novima. Promocijom ključnih kompetencija želimo doprinijeti promjeni paradigme «učenik kao objekt nastavnog procesa» u «učenik kao subjekt nastavnog procesa».

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Osnovni cilj realizacije navedene prakse je sticanje znanja o zanimanjima ljudi u mjestu, njihovoj povezanosti i zavisnosti, razvijanje svijesti o važnosti svih zanimanja te jačanje partnerskih odnosa porodice i škole.

ISHODI:

Znati:

- Da ljudi imaju različita zanimanja, kojim zanimanjima se ljudi bave u našem mjestu

Moći:

- Pripremati se i sudjelovati u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na

idejama drugih i istražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo

- Opisati i objasniti neka zanimanja ljudi, imenovati alat i pribor koji koriste ljudi prilikom rada

određenog zanimanja, klasifikovati zanimanja iz okruženja, razlikovati zanimanja koja su

isključivo vezana za grad od zanimanja koja su isključivo vezana za selo.

Razumjeti:

- Zašto su zanimanja ljudi važna i potrebna, zašto ljudi uopće rade – koja je uloga rada.

U centru ovog procesa bilo je dijete, sa svim njegovim znanjima i potrebama. Djeca su kroz ovaj rad stekla lično iskustvo i u vezi školskih znanja i u vezi svojih stvaralačkih sposobnosti.

Tokom ovog rada mogle su se uočiti pojedinačne lične sklonosti, znanja i talenti djece.

Učenici su zaključili kako je svako zanimanje jednako odgovorno i važno te ga je potrebno savjesno obavljati kao i da u svakom zanimanju mogu biti najbolji.

Dinamika izmjene oblika i metoda rada potiče i razvija pozitivan odnos učenika prema sebi i drugima. Učenje je trajnije kad učenici promatraju rad svojih prijatelja i kroz suradničke aktivnosti, zajedničke rasprave o postupcima, načinima rada dolaze do rezultata.

SURADNIČKI ODNOS u integriranom načinu rada pomaže učeniku da otkrije povezanost pojava u životu, učenik uči gledanjem, slušanjem, istraživanjem i analiziranjem.

Ovakvo učenje u nastavi pridonosi učinkovitijem usvajanju znanja i vještina u različitim obrazovnim područjima, od matematike do društvenih znanosti, potiče nemotivirane i/ili manje motivirane i manje uspješne učenike, potiče razvoj kritičkog, kreativnog i logičkog mišljenja i zaključivanja povećava motivaciju. Istrajnost učenika u radu i učenju, potiče bolje odnose među učenicima za vrijeme rada ali i u drugim (ne) nastavnim situacijama, potiče unapređivanje različitih socijalnih vještina te jača samopouzdanje i samopoštovanje učenika.

2. DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Aktivnosti na projektu počeli smo realizacijom nastavnih jedinica u učionici. Da bismo probudili interesovanje učenika i nadogradili njihovo prethodno znanje za uvod u sadržaj, učenici su imali zadatak da od ponuđenih kartona riječi razvrstaju pojmove koji pripadaju gradu i pojmove koji pripadaju selu. Razvrstavanje pojmova (grad – selo) prezentacijom sadržaja na grafoskopu i PP prezentacijom učenici se su upoznali sa nekim od zanimanja ljudi u gradu.

Uslijedio je grupni rad, izrada umne mape o zanimanjima u našem okruženju.

Aktivnost „Šta ću biti kad porastem“ je posebno animirala naše učenike. U toj aktivnosti oni su predstavili svoje želje koje se odnose na izbor budućeg zanimanja. Želje su bile različite.

Igra „Čime se baviš“ je također jedna od aktivnosti kojom smo animirali učenike da se aktivnije uključe u izučavanje ovog gradiva.

Nakon realizacije nastavnih jedinica sa učenicima u učionici uslijedile su posjete. Planirane posjete u svrhu upoznavanja zanimanja započeli smo obilaskom štamparije „Oxygen“. Uposlenici štamparije su pokazali učenicima mašine na kojima se štampaju razičiti materijali (plakati, naljepnice, reklamni materijali), mašine za plastificiranje, rezanje. Učenici su i sami učestvovali u izradi nastavnog plakata „Saobraćajni znakovi“, plastificirali slovarice koje su dobili, a zatim sastavljali kutije koje su prethodno odštampane. U štampariji „AMOS GRAF“ upoznali su se s procesom štampanja knjiga i časopisa. Nakon ovih posjeta mnogi učenici su poželjeli da rade u štampariji.

Neka zanimanja vezana su i za različite ustanove o kojima smo učili. Da bismo ih upoznali posjetili smo pozorište i prisustvovali pozorišnoj predstavi za djecu „Bajkine bajke“. Lutkarska predstava bila je poticaj za upoznavanje zanimanja glumac i glumac - animator. Razgovor s glumcima i rukovanje s lutkama pobudilo je želju za glumačkim zanimanjem. Naučili su da u pozorištu rade ljudi različitih zanimanja: glumci, kostimografi, scenografi, šminkeri, frizeri, režiseri

Mnogi dječaci maštaju o tome da budu policajci. Nekima se ta želja nakratko i ostvarila i to zahvaljujuću policajcima PU Novi Grad koji su posjetili naše učenike, razgovarali s njima i upoznali ih sa zanimanjem policajac.

Policajci su našim učenicima pokazali kako da se pravilno i bezbjedno kreću ulicom i ukazali na važnost poštivanja saobraćajnih propisa.

Druženje je nastavljeno u školskom dvorištu gdje se nalazilo policijsko vozilo, koje su djeca razgledala, a neki su i sjeli u njega i uključili rotacijska svjetla i sirenu što je za sve bio poseban doživljaj. Djeca su pokazala veliko zanimanje za ovaj susret, a to će svakako doprinijeti njihovoj sigurnosti u saobraćaju koja je najbitnija. Učenici prvih razreda stekli su praktična znanja o kretanju ulicom. U pratnji policajaca oni su obišli raskrsnicu u blizini naše škole i upoznali saobraćajne znakove na putu od kuće do škole. Posjeta stolarskoj radionici i upoznavanje sa zanimanjem stolara je također jedna od aktivnosti u okviru projekta. Djeca su bila oduševljena malom prostorijom punom raznovrsnog alata i mašina. Učenici su se upoznali i sa alatom koji se nekada upotrebljavao: hoblarica, turpija..., kojima se nekada davno obrađivalo drvo, a koji je danas zamijenjen savremenim mašinama za obradu drveta. Svi su željeli pogledati taj alat, opipati, upitati čemu služi, a neki su pokušali i rukovati njime.

Radnici su napravili police koje su sa učenicima zajedno sklapali u radionici. Te police su smještene u „Kutak za čitanje“ koji se i sada nalazi u našoj učionici i ima za cilj razvijanje čitalačkih navika naših učenika. Vođeni dječji interesima i željama organizirali smo posjetu helikopterskoj bazi oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Rajlovcu s ciljem upoznavanja zanimanja pilota i vojnika.

U tome u nam pomogli roditelji koji su organizirali prijevoz učenika. Taj dan u bazi je bio poseban – Dan otvorenih vrata i djeca su bila dragi gosti koji su vojnicima uljepšali njihov praznik – Dan oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Jedan od ciljeva ovog projekta je osposobljavanje učenika za samostalno učenje i pronalaženje informacija. Zbog toga smo organizovali intervju sa uposlenicima naše škole (bibliotekar i domar) Učenici su posjetili školsku biblioteku i razgovarali sa našom bibliotekarkom o ovom zanimljivom zanimanju.

Domar naše škole često posjećuje našu učionicu pa su učenici poželjeli da saznaju šta radi domar, kako izgleda njegova radionica, koji alat upotrebljava u svom radu. Posjetili su ga u njegovoj radionici.

Osim intervju sa uposlenicima učenici su imali zadatak da intervjušu i svoje roditelje. Neke od tih intervju smo snimili uz pomoć roditelja. Snimak može poslužiti kao nastavno sredstvo u nastavi moje okoline i bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti. Svima je poznat dječji strah od doktora, a posebno od stomatologa. Ali kada o tom zanimanju pričaju mame naših učenika svaki strah nestaje. Zbog toga smo ugostili doktorice stomatologije, opće medicine i veterine koje su predstavile svoje zanimanje i ukazale na važnost pravilne ishrane, održavanja lične higijene te redovne posjete zubaru. Životinje su naši prijatelji i o njihovom zdravlju također treba brinuti.

Povodom Dana hljeba organizovali smo posjetu pekara, a učenici su se i sami okušali u toj ulozi pa su od tijesta pravili različite pekarske proizvode.

Jedna od aktivnosti u okviru projekta bila je i izrada knjiga o zanimanjima.

Učenici I – 1 razreda su na času likovne kulture crtali na temu „Šta ću biti kad porastem“. Svi radovi su objedinjeni u knjizi koju su učenici nazvali „Naša knjiga o zanimanjima“.

Učenici II-1 su na času moje okoline u okviru nastavne teme „Rad i zanimanja ljudi“ pisali o zanimanjima kojima bi se oni željeli baviti kada porastu. Od tih radova nastala je knjiga „KAD PORASTEM ŽELIM BITI... NAŠA KNJIGA O ZANIMANJIMA“.

Nakon svih posjeta i aktivnosti u razredu ovaj projekat smo završili radionicom za roditelje. Radionica je organizirana u multimedijalnoj sali naše škole. Roditeljima smo prezentirali dosadašnje aktivnosti u okviru projekta, a zatim i prikazali kratki film o zanimanjima koja su učenici upoznali u prethodnom periodu.

Najzanimljiviji dio ove radionice bio je igrokaz u kojem su se učenici predstavili u ulogama nekih zanimanja. Grupni rad učenika i roditelja - predstavljanje zanimanja sa različitim zadacima za učenike prvog i drugo razreda uslijedio je poslije igrokaza.

Nakon grupnog rada i prezentacije radionica je završena na zabavan način. Treneri škole nogometa „STEP JUNIOR“ su došli na radionicu i zajedno sa učenicima i roditeljima izveli vježbe koje su oduševile i učenike i roditelje.

Za potrebe nastave snimljen je i montiran kratki film koji je pratio kompletnu realizaciju projektne aktivnosti „Upoznajmo zanimanja ljudi u mjestu“ u programu Windows Movie Maker 2.

Glavna novina u ovom načinu rada jesu, prije svega, nove tehnike (metode rada), povezanost nastavnih jedinica korelacija sa drugim nastavnim predmetima što dovodi (putem postupnosti) do boljeg razumijevanja značenja datog gradiva. Također jedna od novina je i način organizacije časova. Integrirana projektna nastava je sprovedena u dva odjeljenja (I1 i II1 razredu). Sastavni dio projekta je i refleksija i evaluacija projektnih aktivnosti. Refleksija koja je obavezna na kraju istraživačke nastave - dio je nastave u kojoj učenici detaljno analiziraju svoj rad ukazujući na dobre i loše trenutke u njemu. Učenici uče iz počinjenih grešaka i osobnog uspjeha. Još jednom treba odgovoriti na pitanja što je ometalo ili unapređivalo projektni rad? Kako je funkcionirao timski rad, šta je bilo posebno zabavno, šta je ko naučio?

3. EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Kao što je poznato, rijetko ko se kasnije u životu bavi poslom kojim se htio baviti kao dijete. Malo mašte i mnogo novih spoznaja pridonijelo je promicanju pozitivnih vrijednosti i sticanju iskustva.

Rezultati projekta su pokazali da su učenici stekli trajna znanja o zanimanjima ljudi iz svog mjesta, čime je ostvaren cilj projekta. Učenici su jednim energičnim, zanimljivim i zajedničkim radom, kroz direktnu komunikaciju učili o ljudima iz svog mjesta, a znanja o njihovim zanimanjima smo učinili bližim, zanimljivijim i životnijim. Naš izbor učesnika projekta bio je pun pogodak, jer su predstavnici svog zanimanja bili ljudi koji vole svoj posao, pa su tu ljubav prenijeli i na naše učenike. Učenici su uvidjeli kako su sva zanimanja jednako vrijedna ako se pošteno i s ljubavlju rade, jer čovjek svojim radom doprinosi društvenom životu. Evaluaciju projekta proveli smo kroz anketne upitnike za roditelje i učenike putem kojih smo dobili povratnu informaciju te njihova zapažanja o aktivnostima, realizaciji i koristi ovakvog načina rada za učenike i roditelje. Anketni upitnici roditelja nalaze se u prilogu formulara.

4. DODATNI KOMENTARI I SUGESTIJE DRUGIM NASTAVNICIMA KOJI BI ŽELJELI IMPLEMENTIRATI VAŠU IDEJU

Veliko angažovanje svih učenika i roditelja tokom realizacije projektne nastave jasno nam ukazuje na potrebu korelacije i integracije svih nastavnih sadržaja kao i potrebu razvijanja partnerskih odosa između porodice i škole. Važan segment u izgradnji partnerstva jeste i stvaranje uslova i omogućavanje roditeljima da aktivno sudjeluju u radu škole. Na ovaj način roditelji imaju priliku da doprinesu razvoju djece i radu škole na način koji je najprimjereniji njihovim interesovanjima, potrebama i mogućnostima. Od suštinskog je značaja pozvati roditelje da dijele odgovornost za odgoj i obrazovaje njihove djece naglašavajući da se dobri rezultati mogu očekivati samo ako porodica i škola djeluju zajedno. Ovakav način rada učenicima, nastavnicima i roditeljima pomaže da budu samostalniji u radu, pruža osjećaj nezavisnosti i priliku da ispolje

svoju kreativnost, prevazilaze poteškoće i stiču samopouzdanje. Realizirajući ovakve aktivnosti dobili smo potvrdu da su učenici aktivniji i motivisaniji u procesu sticanja znanja kada ga organizujemo kroz stvaralački rad i razmjenu ideja i mišljenja. Rad van učioničkog prostora je zabavan, produktivan, inspirativan.

